

ljeću prije nasadivanja. Zimovnjaci za odrasle šarane bolje da su veći i da nemaju prejak protjecaj vode, jer to smeta šarane i oni se ne smire na zimovališnom ležištu.

Kako vidimo iz ovog pregleda ova knjiga daje mogućnost ribnjačarima da steknu novo znanje o uslovima života šarana u ribnjacima i da nađu vrlo dobrih uputa za poboljšanje uzgoja šarana u ribnjacima.

Knjiga je pisana lijepim i laganim stilom tako da se svaki ribnjačar može njome da potpuno koristi. Mnogobrojne dobre slike odlično upotpunjuju tekst. Poželjno bi bilo da se ova knjiga prevede na naš jezik, da bi se njome mogli služiti svi naši ribnjačari, što bi mnogo doprinijelo podizanju stručnog znanja naših ribnjačara i unapređenju našeg ribnjačarstva.

Prof. PLANČIĆ

TREĆI IZVJEŠTAJ O MARKIRANJU PASTRVA NA RIJECI GACKOJ

Prvi izvještaj je štampan u listu »Ribarstvo Jugoslavije«, br. 1—2 od god. 1948., a drugi u istom listu u br. 5 od god. 1949. Tokom god. 1949. izvršena je četvrta serija markiranja pastrva pa su već te iste godine, a i 1950. god. dobiveni novi, brojniji podaci o rezultatima markiranja. Stoga je potrebno da se objave u ovom trećem izvještaju.

Kao i dosada, najveći dio ponovno ulovljenih markiranih pastrva lično sam pregledao i izmjerio; to je korisno zbog provjeravanja podataka. Veći broj markiranih pastrva ulovljen je prigodom lova matica riba na Gackoj u decembru 1949. god. U to vrijeme bio sam na Gackoj u Ličkom Lešću zbog tečaja za uzgoj pastrva pa sam imao na taj način priliku da prikupim podatke. Nadalje je, naknadno, koncem decembra Ribogojilište Gacka dostavilo podatke za 6 pastrva, a tokom god. 1950. također za dvije pastrve i to izravno Institutu za slatkovodno ribarstvo. Ovih 8 pastrva nije moglo u cijelosti da uđe u tablicu, jer na pr. za pastrvu od 23. X. 1950. podaci nisu potpuno sigurni, kao i za neke druge.

Na ovaj način prikupljeni su od početka markiranja do konca 1950. god. podaci za ukupno 51 markiranu pastrvu, ali je od toga za izračunavanje prirasta

moglo biti upotrebljeno samo 47 primjeraka.

Najveći zabilježeni prirast pokazuje pastrva opisana već i u drugom izvještaju pod rednim br. 1. Za vrijeme od 94 dana dobila je na težini 405 grama t. j. dnevno 4,30 gr, što preračunato na godišnji prirast iznosi 1.572,60 gr. Od 47 primjeraka 5 pastrva je pokazalo izračunati godišnji prirast preko 1000 gr. Najmanji prirast imala je jedna pastrva u iznosu od 84,86 gr godišnje. Dok onih sa prirastom preko 1000 gr ima 5 primjeraka, to s druge strane onih s prirastom ispod 200 gr godišnje ima 6 primjeraka od 47.

I ovom prilikom treba napomenuti da prema stručnoj literaturi i prema opažanjima na nekim drugim vodama kod nas, prirast pastrva obično dosiže 66 do 133 g godišnje. Prema tome se vidi, da pastrve iz Gacke sa najslabijim prirastom od 84,86 gr, kao i sve one ispod 200 gr godišnjeg prirasta, još uvijek u glavnom premašuju običan prirast iz drugih voda. U ovom slučaju je još važno, da od 6 primjeraka sa prirastom od manje nego 200 gr, ima ih 5 za koje je zabilježeno, da su bile teže ranjene ili su iz drugih razloga zaostale u redovnom rastenju.

Kako bi detaljni podaci o svih 47

laganim sti-
jačar može
inogobrojne
njuju tekst.
knjiga pre-
njome mogli
o bi mnogo
nog znanja
nju našeg

PLANČIĆ

VA

mo 47 pri-

st pokazuje
igom izvje-
vrijeme od
405 grama
računato na
2,60 gr. Od
je pokazalo
preko 1000
e jedna pa-
gr godišnje.
ko 1000 gr
ruge strane
gr godišnje

omenuti da
prema opa-
zodama kod
dosiže 66
ome se vidi,
slabijim pri-
e one ispod
oš uvijek u
n prirast iz
aju je još
sa prirastom
ih 5 za koje
eže ranjene
ostale u re-

i o svih 47

pastrva zauzeli velik prostor u ovom listu, to se u ovom izvještaju navodi samo pregledna tablica bez pojedinačnih podataka. Opsežniji rad o rezultatima četverogodišnjeg markiranja pastrva u Gackoj, sa anlizom svih podataka, biti će stampat na drugom mjestu.

Glavnina markiranih pastrva pokazala je prirast od 200 do 1000 gr godišnje, kako se to vidi iz tablice. Ako izdvojimo one sa vrhunca t. j. preko 1000 g prirasta, kao i one sa dna ispod 200 g, možemo uočiti glavninu, u kojoj je još gušća i čvršća jezgra između 300 i 900 grama.

Ako na osnovu svih 47 primjeraka izračunamo srednji godišnji prirast u prosjeku, dobijemo 647,49 g godišnje.

U prvom izvještaju, na osnovu 7 primjeraka dobiven je srednjak od 520,49, u drugom na osnovu 14 primjeraka srednjak od 562,04, odnosno sa izdvajanjem 3 u rastu spriječene pastrve korigirani viši srednjak od 670,53 g. Na kraju god. 1949. bio je srednjak na osnovu 46 primjeraka 601,49, a dodavši podatke za 1 primjerak iz god. 1950., pokazao je srednjak za svih 47 primjeraka konačni prosječni godišnji prirast od 647,49 g. Sve ove vrijednosti kreću se unutar gore spomenute glavnine i jezgre između 300 i 900 g. Može se prema tome zaključiti da se ni u buduću, ako bi bio postignut veći broj markiranih pastrva, ovi podaci sa srednjakom ne bi bitno promijenili.

Skala prirasta od do g	Stvarno postignuti dnevni težinski prirast g	Koliko primjeraka je po- stiglo prirast ove grupe po skali i dnevnom pri- rastu
1500—1599	4.30	1
1400—1499	3.89	1
1300—1399	—	—
1200—1299	3.37	1
1100—1199	—	—
1000—1099	2.77—2.90	2
900—999	2.55—2.60	3
800—899	2.25—2.42	5
700—799	2.02—2.18	5
600—699	1.73—1.83	4
500—599	1.45—1.56	3
400—499	1.10—1.36	5
300—399	0.93—1.07	6
200—299	0.74—0.82	3
100—199	0.28—0.54	6
0—99	0.23	1

Prosječni izračunati srednji godišnji prirast za 47 primjeraka — 647,49 g

Ako uzmemo srednjak za uočenu glavninu ili jezgru između 300 i 900 g, dobijemo okružlo 600 g. Ova je brojka izgleda najstabilnija i oko nje se stalno kreću svi srednjaci dobiveni postepeno, kako je ranije rečeno.

U prvom i drugom izvještaju je istaknuto, a to se ovdje ponavlja, da ova-ko nagli tempo rasta i visoki godišnji prirast pastrva u Gackoj predstavlja

jednu, ranije nepoznatu, ali važnu činjenicu iz života pastrva u našim krajevima. Opet se ističe da ova činjenica nije još u privrednom pogledu u cijelosti iskorištena.

Ne treba zaboraviti, da je ovakav silan tempo rasta pastrva u Gackoj zabilježen 1948., 1949. i 1950. god., dakle u vrijeme kada je brojno stanje pastrva u toj rijeci bilo veoma dobro i pastrve

na gusto razmještene u vodi. O tom brojnom stanju korisno je ponovno pogledati članak objavljen u ovom listu god. 1950., br. 5 pod naslovom »Izvanredno značenje Ribogojilišta Gacka«.

Nije zasada ustanovljeno do koje mjere se može u Gackoj povećavati brojno stanje pastrva, a da se time ne djeluje u pravcu snižavanja zabilježnog prirasta. Ovakva i druga pitanja trebalo bi putem pokusa razjasniti, da bi se ta značajna rijeka, kao krupno i jako vrelo ulova i proizvodnje pastrva, mogla racionalnije iskoristiti.

Dosada izvršenim markiranjem i postignutim rezultatima eksperimentalno je dokazano da pastrve u rijeci Gackoj neobično snažno i brzo rastu. Time je još jače potvrđena potreba, da se proučavanju prirasta pastrva i sličnim pitanjima i u drugim vodama treba posvetiti dužna pažnja. Već sam u više navrata isticao, da sličnih pastrvskih voda, kao što je Gacka, imamo još u Jugoslaviji. Sve su one dosada zanemarene, a to je očita šteta i gubitak. To su vode iz kojih možemo dobiti izvanredno veliku korist. Pomoću tih voda mogli bismo, među ostalim, postići

ogromnu proizvodnju oplodene salmonske ikre daleko preko vlastitih potreba, dakle za eksport. Zbog toga u našim salmonidskim vodama imamo važno i znatno vrelo deviznih dinara. Od naše vlastite sposobnosti i volje zavisi da li ćemo to vrelo iskoristiti. Tu ne treba ogromnih investicija i nikakvih strojeva ili sirovina ni domaćih ni uvoznih. Na veoma jednostavan način može se razmjerno brzo da postignu veliki rezultati.

Dokazani veliki prirast pastrva u Gackoj, kao i dosadanji, skromnim i nepotpunim sredstvima postignuti uspjesi na toj rijeci u Ribogojilištu Gacka, u pogledu proizvodnje ikre i konzumne ribe, treba da posluže kao jak poticaj na nove pothvate u kojima je uspjeh osiguran, jer su to eksperimenti sa markiranjem potpuno dokazali. Odgadanje ovih pothvata predstavlja također veliki gubitak i štetu.

Narodne republike Hrvatska, Bosna i Hercegovina i Crna Gora, imaju još sličnih voda kao Gacka i mogu se koristiti iskustvom i rezultatima eksperimenata sa Gacke.

ZDRAVKO TALER

MEKOUSNE

Od pamtivijeka žive u Neretvi razne vrste riba, koje narod dobro pozna i kojima je dao narodna imena. Tamo živi i riba slična pastrvi, ali nije pastrva, pa je stoga i dobila drugo narodno ime, a to je mekousna. Isto tako u nekim drugim rijekama, koje s naših obala utječu u Jadransko more, žive ribe slične mekousnama iz Neretve. Na pr. u Krki kod Knina živi zlousta, slična pastrvi, ali još različitija od nje, nego neretvanska mekousna. U rijeci Jadro kod Solina također nalazimo sličnu ribu itd. Ipak u naučnim i stručnim knjigama

pojavi su se prvi opisi ovih riba od unatrag sto godina. Naši naučni radnici nisu imali mogućnosti da upoznavaju i opisuju ribe svoje zemlje. Učinili su to stranci, koji iako su zaslužni za nauku, ipak su iskrivili imena rijeka i smješali ribe i rijeke. Tako se dogodilo da su opisali mekousnu kao novost u nauci iz rijeke Zrmanje, iako je tamo nema. Tek god. 1926. prvi je kod nas proučio i opisao mekusne iz Jadra i Krke S. Karaman. God. 1931. pronašao sam u rijeci Zeti ribe slične pastrvama, koje narod tamo zove lipijenima. Odmah sam